

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ НАРОДНОГО СВЯТА У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Ірклієнко В.

доцент кафедри музики,
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка

Сучасний цивілізаційний розвиток, активне становлення інформаційного суспільства висувають ряд проблем становлення особистості. Сучасні соціологічні концепції акцентують увагу на руйнівному впливові інформаційного суспільства, зміні внутрішнього світогляду людини, її духовних орієнтаціях у бік дегуманізації. Базисні культурні цінності суспільства мають стати перешкодою руйнування не тільки людського образу в цілому, а й психіки з її інтелектуально-емоційними законами.

Духовні орієнтири суспільства, держави, нації представлені у національній системі виховання, національних традиціях, які відстоювали М. Грушевський, М. Драгоманов, І. Огієнко, С. Русова, В. Сухомлинський. Аналіз рис української ментальності дозволяє говорити про те, що більшості з них властивий естетичний фактор (Д. Чижевський, О. Кульчицький, Г. Сковорода, І. Юрас).

Важливим аспектом підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва є готовність його до здійснення позакласної роботи, яка дає можливість розширити можливості мистецтва як засобу формування і розвитку особистості. Серед різноманітних форм виховної роботи назвемо народні свята як модель високоестетизованого побуту, які характеризуються поліфонічним впливом на особистість, синтетичним використанням засобів музичного і літературного фольклору, народних танців і ігор, декоративного, прикладного, театрального, хореографічного мистецтва. Всі види мистецтва, представлені у народних святах, відображають систему знань про оточуючий світ, розкривають переживання особистості стосовно дійсності і мають однаковий зміст, мету, ідею, сюжети.

Майбутній вчитель має бути готовим до організації та проведенні народного свята. Тому майбутньому вчителю музичного мистецтва, який у подальшій професійній діяльності може здійснювати позакласну музично-виховну роботу, може бути запропонована для вивчення вибірково дисципліна «Методика організації народного свята», метою вивчення якої є озброєння студентів психолого-педагогічними та етнографічними знаннями; здобуття практичних навичок підготовки та проведення народного свята.

В результаті вивчення такої дисципліни майбутні учителі мають:

- оволодіти знаннями змісту родинно-обрядових та календарно-обрядових українських народних свят;
- уміти визначати специфіку функціонування народних свят у регіоні свого проживання і роботи;
- демонструвати знання змісту і структури навчального процесу в закладі загальної середньої освіти та позашкільному закладі та аргументувати доречність використання принципів, форм і методів виховання і навчання дітей;
- добирати ефективні форми, методи, прийоми, засоби доручення дітей до народних свят, передбачати їх освітній ефект та оцінювати досягнуту результативність;
- реалізовувати форми, методи, прийоми організації і проведення народного свята ;
- формувати повагу до української культури та традицій, а також почуття толерантності до традицій інших народів;
- добирати музичний, літературний, хореографічний матеріал для укладання

Зміст дисципліни представлений такими темами:

1. Вступ до курсу.
2. Світоглядні уявлення українців.
3. Родинно-обрядові та календарно-обрядові свята.
4. Методика підготовки та проведення народного свята.

Перш ніж ознайомлюватися з методикою організації і підготовки народного свята, майбутній учитель має орієнтуватися, до якої групи (родинно-обрядові чи календарно-обрядові) належить те чи інше свято, знати його зміст, розуміти світоглядні уявлення народу, міфологічний та фантастичний характер вірувань, головні символи, атрибути, головних діючих осіб, усвідомлювати, які події є основою для його святкування.

Цикл родинної обрядовості представлений народинами, ім'янареченням, очищенням, обранням кумів, христинами, пострижинами. Система весільної обрядовості – це цикл обрядів, серед яких:

- передвесільна обрядовість (сватання, оглядини, заручини, випікання короваю, гільце, розплетини – відбувався перед весіллям або у день весілля);
- власне весілля;
- післявесільна обрядовість (комора, циганщина).

Сутністю календарно-обрядових свят є календар життєдіяльності людини, який створений на основі спостережень за періодичністю явищ природи і багатовікового досвіду; народна система вимірювання часу, пов'язана з явищами природи або з тими чи іншими сільськогосподарськими роботами. Класифікація свят відбувається за аграрним календарем: зимові, весняні, літні, осінні. Зміст та форми проведення зимових, весняних, літніх та осінніх свят стануть основою для укладання сценарію заходу, постановочної та режисерської роботи майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Важливою складовою є календарно-обрядові пісні, зокрема веснянки, колядки, щедрівки, купальські, обжинкові та жнивні, які відтворюють сутність

діяльності людини, прославляють її працьовитість, підкреслюють найкращі людські чесноти, розповідають про важливі події.

У процес підготовки до заходу майбутні учителі музичного мистецтва можуть використовувати такі організаційні форми: заняття-перетворення, заняття-мандрівка, заняття-пошук, заняття-бесіда, екскурсія до музею, відвідування майстерні народного митця, краєзнавчі походи, екскурсії, музичні заняття, заняття-драматизація, заняття-гра, випуск панно, журналів, газет, оформлення виставок робіт, презентація тощо.

При вивченні зазначеної дисципліни студенти засвоюють сценарну драматургію, яка будується на внутрішній композиції і передбачає експозицію, зав'язку, розвиток дії, кульмінацію і розв'язку, додаткові елементи композиції – пролог та епілог.

Зазначимо, що важливим аспектом фахового зростання студента є індивідуальна робота, яка створює умови для якнайповнішої реалізації творчих можливостей студентів через індивідуально-спрямований розвиток їх здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність. Ця робота спрямовується на поглиблене вивчення окремих тем дисципліни та виконання творчих завдань під керівництвом викладача. Індивідуальне навчально-дослідне завдання передбачає виконання різноманітних завдань, зокрема накопичення музичного, хореографічного репертуару, образотворчого, народознавчого матеріалу; проведення різноманітних позаурочних музично-етнографічних заходів; узагальнення досвіду роботи найкращих вчителів, педагогів-організаторів; використання новітніх освітніх технологій.